

Výstavba právního a hospodářského řádu Velkoněmecké říše.

Přehled nejdůležitějších zákonů a nařízení v prvním pololetí 1942.*)

Státní správa a veřejný pořádek.

Válečné škody.

Třetí prováděcí a doplňovací nařízení k nařízení o válečných škodách z 28. ledna 1942 RGBl. I. S. 49 upravuje projednání válečných škod neněmeckých osob.

Předpisy ochranné a bezpečnostní.

Podle nařízení z 3. března 1942 RGBl. I. S. 100 platí nařízení o osobních průkazkách (Kennkarten) také pro všechny protektorátní příslušníky, kteří mají trvalé nebo přechodné bydliště v Protektorátě Čechy a Morava nebo v ostatním říšském území.

Ve vyhlášce z 30. kvěna 1942 RGBl. I. S. 377 vyjmenoval šéf vrchního velitelství branné moci státy, které je považovati za nepřátelské ve smyslu nařízení z 2. dubna 1940 RGBl. I. S. 823.

Policejní nařízení z 29. března 1942 RGBl. I. S. 156 zakazuje na dobu války fotografování a jiné zobrazování válečně důležitých objektů.

K zajištění lékařského ošetření civilního obyvatelstva bylo po dobu války nařízeno, že lékaři a lékařky si musí opatřiti k zastavení své lékařské činnosti nebo její části, jakož i k převzetí nové činnosti tohoto druhu svolení, které udělují vyšší správní úřady. (Nařízení ze 27. května 1942 RGBl. I. S. 358 a prováděcí nařízení z 22. června 1942 RGBl. I. S. 406.)

Policejní nařízení o tanečních zábavách ve válce ze 17. ledna 1942 RGBl. I. S. 30 zakazuje veřejné i neveřejné taneční zábavy. Dovoleno je toliko pouhé vyučování tanci v kursech pro osoby do 18 let nebo v soukromých hodinách.

*) Zpracováno podle spisu: Überblick über die wichtigsten Gesetze und Verordnungen im ersten Halbjahr 1942, Deutsches Rechtsleben, Herausgeber Staatssekretär Dr. Roland Freisler, 1942. — Pokračování se str. 2. tohoto časopisu.

Občanské soudnictví.

Právo procesní.

V tomto oboru je na prvním místě jmenovati výnos Vůdcův o zjednodušení soudnictví z 21. března 1942 RGBl. I. S. 139. Se zřetelností vylučující nedorozumění jest jím stanoveno, že obrana národa a Říše vyžaduje též rychlé a pohotové soudnictví. Je proto také řízení v civilních věcech tak zjednodušiti a urychlit, pokud je to slučitelné s účelem řízení. Soudní rozhodnutí je vyhotoviti ve zhuštěné stručnosti a mají se omeziti jen na nezbytně nutné. Opravné prostředky proti soudním rozhodnutím dlužno přizpůsobiti válečným poměrům. Lze je také učiniti závislými na zvláštním přípuštění. V civilním řízení budiž zstřen zákaz nového přednesu v opravném řízení. Říšský ministr spravedlnosti byl zmocněn, aby v dohodě s říšským ministrem a šéfem říšské kanceláře a vedoucím kanceláře strany zařídil potřebné k provedení tohoto Vůdcova rozkazu.

V tomto směru bylo vydáno nařízení k dalšímu zjednodušení soudní organisace, civilního soudnictví a předpisů útratových z 16. května 1942 RGBl. I. S. 333. Podle § 1 mohou býti po patnáctiměsíční přípravné službě pověřeni právníci, kteří složili první státní zkoušku, samostatným vedením úřadu soudce, státního zástupce nebo právního zástupce. V § 2 nařízení je nařízeno zjednodušení písemného odůvodnění soudních rozhodnutí. V dalším je pak upraveno podstatné omezení opravných prostředků, jednak zvýšením cenové hranice, jednak ustanovením, že zřejmě bezdůvodná odvolání a dovolání mohou býti odmítnuta usnesením bez nařízení ústního jednání.

Nařízením říšského ministra spravedlnosti z 28. května 1942 Deutsche Justiz S. 359 pak bylo soudům uloženo, aby v široké míře upouštěly od protokolování výpovědi svědků a znalců a aby vůbec nepřibíraly zapisovatele. Také doručování byla omezena na míru co nejmenší.

Mezinárodní právo procesní.

V rámci budování nového mezinárodního práva procesního při novém budování Evropy vstoupily v platnost dne 12. dubna 1942 německo-slovenská dohoda o pozůstalostech ze dne 23. října 1941 RGBl. II. S. 183 a dne 9. června 1942 německo-slovenská dohoda o vzájemném uznávání rodinněprávních rozhodnutí a o prohlášení za mrtva z 10. dubna 1941 RGBl. II. S. 251.

Dne 30. června 1942 vstoupila v platnost německo-charvátská úmluva o právní ochraně a právní pomoci v záležitostech občan-

ského a obchodního práva ze dne 17. listopadu 1941 RGBl. II. S. 267.

Vyhláškou ze 14. ledna 1942 RGBl. II. S. 107 byly uveřejněny nové seznamy řádných soudů a státních zastupitelstev v Království uherském.

Vyhláška z 30. dubna 1942 RGBl. II. S. 231 stanoví, že s platností od 17. března 1942 platí na místo úmluvy o právní ochraně státních příslušníků ze 6. dubna 1922, uzavřené mezi Královstvím italským a bývalou Československou republikou, pro obvod Protektorátu Čechy a Morava toliko ustanovení Haagské procesní úmluvy ze 17. července 1905.

Právo hospodářské.

Hospodářská organizace a řízení spotřeby zboží.

Válečné hospodářství vstoupilo v první polovici roku 1942 do nového období koncentrace a racionalisace. V popředí tu stojí snahy o pozvednutí vlastní odpovědnosti zúčastněných hospodářských kruhů, zjednodušení hospodářského aparátu a z toho plynoucího uvolnění dalších sil podnikatelských pro výrobu.

K těmto cílům směřuje především výnos Vůdcův na ochranu zbrojního hospodářství z 21. března 1942 RGBl. I. S. 165, uvádějící tuto hlavní zásadu: „Při zasazení pohotových pracovních sil musí mítí válečně důležitá potřeba bezpodmínečně přednost. Totéž platí pro rozdělování surovin, materiálu a výrobků důležitých pro zbrojní hospodářství.“ Podrobněji byla tato zásada rozvedena v prvním a druhém prováděcím nařízení z 25. dubna 1942 RGBl. I. S. 246 a z 23. května 1942 RGBl. I. S. 342.

S poukazem na to, že současné vedení války vyžaduje soustředění všech sil a totální nasazení všech tvůrčích sil pro konečné vítězství, zakázalo nařízení o mírovém plánování v hospodářství z 13. dubna 1942 RGBl. I. S. 239 všem vedoucím podniků činných pro válečné hospodářství další vedení plánů a vývoje pro mírové poměry.

K jednotnému řízení pracovního nasazení a k zajištění všech pracovních sil důležitých pro celé válečné hospodářství, zejména pro zbrojení, byly vydány výnos Vůdcův o generálním zmocnění pro pracovní nasazení z 21. března 1942 RGBl. I. S. 179, nařízení o zajištění stavu osazenstva ve válečném hospodářství z 20. května 1942 RGBl. I. S. 340 a k němu prováděcí nařízení z 13. června 1942 RGBl. I. S. 393.

Ruku v ruce s racionalisací válečného hospodářského podnikání jde zjednodušení státního aparátu je řídicího. K tomu cíli

byla vydána řada opatření pro spojení říšských ústředí, zřízení nových říšských organizací a župních hospodářských komor.

Tvoření cen.

Vývoj cenového práva byl nesen snahou ulehčiti zbrojnímu podnikání dalším zlevněním zbrojních potřeb cenově právním zjednodušením, zejména zavedením jednotných a skupinových cen při veřejných nabídkách, a tím sloužiti zvýšení výkonnosti. V tom směru dlužno uvéstí nařízení říšského komisaře pro tvoření cen o jednotných a skupinových cenách ze dne 19. května 1942, Reichsanzeiger Nr. 117 (21. 5. 1942).

Nařízení o postižení mimořádně zvýšených zisků po dobu války z 31. března 1942 RGBl. I. S. 162 přeložilo odvádění zisků místo k rukám cenového komisaře k rukám ministra financí. Podrobnosti upravilo prováděcí nařízení z 31. března 1942 RGBl. I. S. 162.

Nařízením o nejvyšších cenách za upotřebené zboží z 21. ledna 1942 RGBl. I. S. 43 bylo nařízeno, že při prodeji upotřebeného zboží musí býti z ceny, která smí býti požadována za nové zboží stejného druhu, odečtena přiměřená částka za opotřebování. V žádném případě nesmí cena opotřebeného zboží překročiti 75% ceny nového zboží. Kdo inseruje v novinách prodej opotřebených předmětů, musí při tom uvéstí požadovanou cenu.

Právo obchodní a živnostenské.

Druhé nařízení k provedení nařízení o dávce z dividend z 5. května 1942 RGBl. I. S. 261, vyřešilo některé sporné otázky praxe a nově v jednotlivostech upravilo některé podrobnosti.

Z dalších nařízení tohoto oboru sluší uvéstí: čtvrté nařízení o dalších opatřeních v oboru obchodního práva po dobu války ze dne 22. června 1942 RGBl. I. S. 411, nařízení o označování zboží ze dne 9. dubna 1942 RGBl. I. S. 273 a čtvrté nařízení o provedení čtyřletého plánu v oboru rukodělného hospodářství z 9. února 1942 RGBl. I. S. 70.

Bankovníctví a bursy.

Třetí prováděcí nařízení k výnosu Vůdce a říšského kancléře k úpravě poštovního spořitelnictví v Německé říši ze dne 2. ledna 1942 RGBl. I. S. 16 upravilo nově právo poštovních spořitelů v otázce přenášení vkladů a stanovilo osvobození dopisů vkladatelů úřadu poštovní spořitelny od poštovného, užije-li se zvláštní obálky.

Hlášení určitých cenných papírů bylo nařízeno a upraveno prvním a druhým prováděcím nařízením k nařízení o držbě akcií

ze dne 2. ledna 1942 RGBl. I. S. 23 a ze dne 9. června 1942 RGBl. I. S. 383.

V oboru veřejných cenných papírů bylo vydáno nařízení o ulehčeném snížení úroků při obecních půjčkách ze dne 28. března 1942 RGBl. I. S. 150 a druhé nařízení o nakládání s půjčkami Německé říše v bankovním a bursovním styku z 18. dubna 1942 RGBl. I. S. 183.

Nakládání s nepřátelským a židovským majetkem.

Třetí nařízení k provedení nařízení o nakládání s nepřátelským jměním z 9. dubna 1942 RGBl. I. S. 171 rozmnožilo seznam nepřátelských států o Spojené státy severoamerické včetně jejich držav.

První nařízení k provedení nařízení o nakládání s jměním příslušníků bývalého polského státu ze dne 15. května 1942 RGBl. I. S. 331 upravilo správu tohoto jmění příslušnými místy, pověřenými plnomocnou správou.

Nařízením o zavedení předpisů k odžidovštění německého hospodářství v přičleněných východních oblastech ze dne 30. března 1942 RGBl. I. S. 166 byly uvedeny ve zmíněných oblastech v platnost nařízení o hlášení židovského majetku z 26. dubna 1938, nařízení k vyloučení Židů z německého hospodářského života z 12. listopadu 1938, nařízení o zabrání židovského jmění z 3. prosince 1938 a nařízení o přezkoušení jednání pro odžidovštění z 10. června 1940 včetně všech k nim vydaných prováděcích nařízení. Tyto předpisy však neplatí pro Židy, s kterými je nakládati podle svrchu uvedeného nařízení o nakládání s jměním příslušníků bývalého polského státu.

Pracovní a sociální právo.

Včlenění do práce.

Třetí nařízení k provedení výnosu Vůdce a říšského kancléře a dalším pracovním zasazení říšské pracovní služby pro ženskou mládež z 27. února 1942 RGBl. I. S. 95 přineslo další úpravu povinností k říšské pracovní službě povolovaných dívek.

Nařízení a včlenění vhodných pracovních sil pro zajištění výživy německého národa ze 7. března 1942 RGBl. I. S. 105 poskytlo právní základ k příbrání nezaměstnaných neb neplně zaměstnaných způsobilých sil pro zemědělské práce.